

**MEMORANDUM O ODUSTAJANJU OD GLAVNE STUDIJE REVIZIJE UČINKA
„EFEKTIVNOST MJERA ZA UBLAŽAVANJE EKONOMSKIH POSLJEDICA PANDEMIJE COVID-19“**

Broj: 10-11-7-1591-14/21

Sarajevo, septembar 2021. godine

MEMORANDUM O ODUSTAJANJU OD GLAVNE STUDIJE REVIZIJE UČINKA

„Efektivnost mjera za ublažavanje ekonomskih posljedica pandemije COVID-19“

Slijedom obavljene revizije učinka o efikasnosti planiranja i realizacije mjera za ublažavanje ekonomskih posljedica pandemije COVID-19, koja je okončana u prvoj polovini 2021. godine, Ured za reviziju institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine nastavio je s ispitivanjem efekata ovih mjera. Provođenje revizija vezanih za odgovor nadležnih institucija na krizu izazvanu pandemijom, s ciljem jačanja odgovornosti, transparentnosti i integriteta u ovom izazovnom periodu u skladu je s međunarodnom praksom vrhovnih revizijskih institucija.

Na osnovu Zakona o reviziji institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“ broj 22/06), Međunarodnih standarda vrhovnih revizijskih institucija i metodologije za rad revizije učinka vrhovnih revizijskih institucija u BiH provedeno je predstudijsko istraživanje o temi „Efektivnost mjera za ublažavanje ekonomskih posljedica pandemije COVID-19“. Cilj predstudijskog istraživanja bio je utvrditi revizijski problem i procijeniti mogućnost provođenja glavne studije.

Istraživanje se fokusiralo na mjeru „subvencioniranje doprinosa za obavezna osiguranja“ realizovanu u skladu sa Zakonom o ublažavanju negativnih ekonomskih posljedica i finansijsku pomoć datu privrednim subjektima u skladu s Uredbom o interventnim mjerama za podršku ugroženim sektorima privrede FBiH u okolnostima pandemije COVID-19.

Na osnovu predstudijskog istraživanja utvrđeno je postojanje revizijskog problema vezanog za nedovoljnu učinkovitost realizovanih mjera. Dostupni podaci ukazuju na to da se **ne može potvrditi da su ostvareni ciljevi mjera, niti da je utrošenim sredstvima ispunjen princip „vrijednost za novac“**. Uslijed nametnutih ograničenja za obavljanje revizije, Ured za reviziju institucija nije bio u mogućnosti provesti glavnu studiju, zbog čega je donesena odluka o sačinjavanju Memoranduma o odustajanju od glavne studije.

Mogućnost provođenja glavne studije i adekvatne ocjene efekata ograničena je sljedećim faktorima:

- **izostanak konkretnih i mjerljivih ciljeva i indikatora učinka mjera, te neutvrđivanje očekivanih rezultata što onemogućava da se na adekvatan način utvrde i kvantificiraju ostvareni efekti.**
- **nadležna ministarstva ne raspolažu sveobuhvatnim i preciznim podacima potrebnim kako bi se utvrdilo da li su i u kojoj mjeri data sredstva uticala na poboljšanje likvidnosti i konkurentnosti kod korisnika finansijske pomoći, kao i na smanjenje otpuštanja radnika i stanje u ugroženim sektorima privrede.**
- **nedostavljanje finansijskih izvještaja korisnika finansijske pomoći od strane Finansijsko-informatičke agencije.** Iako su finansijski izvještaji pohranjeni u Registru finansijskih izvještaja pravnih lica u FBiH koji bi shodno Zakonu o finansijsko-informatičkoj agenciji trebao biti javan, ni nakon više zahtjeva Ureda za reviziju FIA tražene podatke nije dostavila.

Ured za reviziju će nastaviti pratiti stanje u ovoj oblasti, te će kroz naredne teme revizije učinka nastojati da, u izazovnom periodu pandemije, doprinese ostvarenju principa „vrijednost za novac“.

Memorandum o odustajanju od glavne studije dostavit će se svim institucijama kojima se u skladu s odredbama Zakona o reviziji institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine dostavljaju izvještaji revizije učinka.

Sarajevo, 20. 9. 2021. godine

ZAMJENIK GENERALNOG REVIZORA

Dragan Kolobarić

GENERALNI REVIZOR

Dževad Nekić

SADRŽAJ

REZIME.....	3
1. UVOD.....	4
1.1. Pozadina predstudije.....	4
1.2. Cilj i predmet predstudijskog istraživanja	5
1.3. Izvori podataka i ograničenja	5
1.4. Pravni okvir relevantan za predstudijsko istraživanje.....	6
2. REZULTATI PREDSTUDIJSKOG ISTRAŽIVANJA	7
3. ZAKLJUČAK O ODUSTAJANJU OD GLAVNE STUDIJE REVIZIJE UČINKA	14
PRILOZI.....	15
REFERENCE.....	20

REZIME

Ured za reviziju institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine proveo je predstudijsko istraživanje o temi „**Efektivnost mjera za ublažavanje ekonomskih posljedica pandemije COVID-19**“ s ciljem da potvrdi postojanje revizijskog problema o datoj temi i procijeni mogućnost provođenja glavne studije.

Predstudijsko istraživanje bilo je fokusirano na mjeru „subvencioniranje doprinosa za obavezna osiguranja“ realizovanu u skladu sa Zakonom o ublažavanju negativnih ekonomskih posljedica i finansijsku pomoć datu privrednim subjektima u skladu s Uredbom o interventnim mjerama za podršku ugroženim sektorima privrede FBiH u okolnostima pandemije COVID-19. U toku 2020. godine za ove mjere iz Budžeta FBiH utrošeno je preko 179 miliona KM, međutim nedostaju informacije i dokazi o tome da su datim sredstvima postignuti odgovarajući efekti.

Provedeno istraživanje pokazalo je da postoje problemi vezani za nedovoljnu učinkovitost mjera realizovanih u cilju ublažavanja ekonomskih posljedica pandemije COVID-19, ali i ograničenja koja onemogućavaju utvrđivanje ostvarenih efekata. Rezultati analiza ukazuju na to da se kretanje broja zaposlenih ne može dovesti u vezi sa subvencijama odobrenim na osnovu Zakona. U aprilu 2020. godine u kojem je odobren najveći broj subvencija evidentirano je i najveće smanjenje broja zaposlenih, dok je u maju i junu 2020. godine, kada se broj odobrenih subvencija značajno smanjuje, evidentirano povećanje broja zaposlenih. U pogledu realizacije finansijske pomoći temeljem Uredbe utvrđeno je da je krajem 2020. godine broj zaposlenih kod korisnika ove pomoći iz uzorka obuhvaćenim istraživanjem još uvijek bio znatno manji u odnosu na početak pandemije. Pored toga, učinci ove pomoći su bili kratkotrajni s obzirom na to da je broj zaposlenih kod korisnika u prvom kvartalu 2021. godine smanjen u odnosu na kraj 2020. godine. Predstudijom je konstatovan i potpuni nedostatak egzaktnih podataka o uticaju dodijeljene finansijske pomoći na likvidnost i konkurentnost privrednih subjekata.

U toku predstudijskog istraživanja identifikovana su ograničenja koja onemogućavaju adekvatno utvrđivanje efekata realizovanih mjera. Konstatovan je nedostatak konkretnih i mjerljivih ciljeva i indikatora učinka mjera, te neutvrđivanje očekivanih rezultata što onemogućava da se utvrdi u kojoj mjeri su ciljevi ostvareni. Uzimajući u obzir da se prema Međunarodnim standardima vrhovnih revizijskih institucija princip efektivnosti odnosi na ispunjavanje postavljenih ciljeva i postizanje predviđenih rezultata, mogućnost procjene efekata ovako utvrđenih mjera je ograničena. U nedostatku osnovnih pretpostavki ostavljen je prostor za subjektivnu i neargumentovanu ocjenu ostvarenog učinka finansijske pomoći kako na pojedinačne korisnike tako i na sektore koji su bili obuhvaćeni.

Pored toga, utvrđen je nedostatak sveobuhvatnih i pouzdanih informacija o broju privrednih subjekata i broju zaposlenih u pojedinačnim sektorima privrede koji su bili obuhvaćeni finansijskom pomoći, kao i informacija o uticaju finansijske pomoći na likvidnost i konkurentnost korisnika pomoći. Nedostaju i informacije o tome na koji način je i u kojoj mjeri finansijska pomoć data određenoj ciljnoj grupi uticala na stanje u pojedinačnim sektorima privrede koji su shodno odredbama Uredbe bili identifikovani kao ugroženi i kojima je bila potrebna finansijska pomoć.

Pored navedenog, provođenje predstudijskog istraživanja bilo je otežano zbog nedostavljanja podataka od FIA-e. Za potrebe provođenja sveobuhvatnih analiza od FIA-e su traženi finansijski izvještaji korisnika finansijske pomoći date iz Budžeta FBiH za 2020. godinu za ublažavanje ekonomskih posljedica pandemije. Predmetni finansijski izvještaji, pohranjeni su u Registru finansijskih izvještaja pravnih lica u FBiH, koji vodi FIA i koji bi shodno Zakonu o finansijsko-informatičkoj agenciji trebao biti javan. Iako je shodno spomenutom Zakonu FIA dužna osigurati trajan i kontinuiran pristup Registru, ni nakon više upućenih zahtjeva traženi podaci nisu dostavljeni.

Imajući u vidu navedena ograničenja, prevashodno nedostatak informacija potrebnih za adekvatno utvrđivanje efektivnosti finansijske pomoći date iz Budžeta FBiH za 2020. godinu za saniranje posljedica pandemije COVID-19 odlučeno je da se glavna studija neće provesti.

1. UVOD

1.1. Pozadina predstudije

COVID-19, poznatiji kao koronavirus, uzrokovao je globalnu zdravstvenu i ekonomsku krizu koja je pogodila gotovo sve zemlje svijeta. BiH je još u januaru 2020. godine počela osjećati posljedice pandemije COVID-19 kada su privredni subjekti koji su zavisili od specifičnih uvoznih proizvoda iz Kine bili primorani djelimično ili potpuno zaustaviti svoju proizvodnju.¹ Eskalacija pandemije COVID-19 u Evropi i uvođenje potpunog „lockdown-a“ u prvoj polovini 2020. godine doveli su do drastičnog pada privredne aktivnosti što se u konačnici negativno odrazilo na sve segmente domaćeg tržišta. Prema dostupnim podacima u prvoj polovini 2020. godine u BiH evidentiran je pad obima proizvodnje, prometa dobara i usluga, slabija kreditna aktivnost, pad prihoda i uvoza što je posljedično rezultiralo smanjenjem zaposlenosti.²

U novonastalim okolnostima nadležne institucije su u toku 2020. godine donijele mjere kako bi ublažile ekonomske posljedice pandemije. Najznačajnije ekonomske mjere pomoći utvrđene su Zakonom o ublažavanju negativnih ekonomskih posljedica (u daljem tekstu Zakon) i Uredbom o interventnim mjerama za podršku ugroženim sektorima privrede FBiH u okolnostima pandemije COVID-19 (u daljem tekstu Uredba). Donesene mjere obuhvatile su različite odgode³ i obustave⁴ kojima su se nastojale osigurati olakšice, a dio pomoći realiziran je i kroz dodjelu finansijskih sredstava privrednim subjektima. Prema dostupnim informacijama privrednim subjektima je iz Budžeta FBiH za 2020. godinu data finansijska pomoć u iznosu od **cca 179,1 milion KM**. Navedena sredstva dodijeljena su za subvencioniranje doprinosa za obavezna osiguranja⁵ i za interventnu pomoć ugroženim sektorima privrede⁶.

Ured za reviziju institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine je u revizorskim izvještajima ukazao na nedostatke u planiranju i realizaciji finansijske pomoći dodijeljene za ublažavanje ekonomskih posljedica pandemije. U izvještajima finansijske revizije za 2020. godinu⁷ konstatovano je da utvrđeni kriteriji za dodjelu finansijske pomoći po osnovu Uredbe nisu uzeli u obzir stanje zaposlenih i smanjenje radnih mjesta u odnosu na prethodnu godinu, te da je prednost data oporezivom prometu i ostvarenom izvozu u odnosu na broj zaposlenih. Pored toga, u izvještaju revizije učinka „Efikasnost planiranja i realizacije mjera za ublažavanje ekonomskih posljedica pandemije COVID-19“, konstatovana su brojna odstupanja od principa efikasnosti. Utvrđeno je da Zakon o ublažavanju negativnih ekonomskih posljedica nije osigurao da se značajnija pomoć pruži najugroženijim poslovnim subjektima koji su u periodu „lockdowna“ imali zabranu rada, te da su privredni subjekti uprkos značajnim iznosima dobivenih subvencija u većini slučajeva smanjivali broj zaposlenih.⁸

Predstavnici udruženja poslodavaca također su iznijeli kritike na vladine mjere ekonomskog oporavka, te smatraju da nadležne institucije nisu učinile dovoljno kako bi se osigurala adekvatna pomoć privredi za oporavak od posljedica pandemije. Istakli su da su efekti mjera bili kratkoročni, te da ove mjere nisu

¹ Capital.ba (2020), Kako koronavirus može uticati na ekonomiju BiH?, dostupno na: <https://www.capital.ba/kako-koronavirus-moze-uticati-na-ekonomiju-bih>

² Bosna i Hercegovina Ekonomski trendovi januar/siječanj – juni/lipanj 2020. godine, Direkcija za ekonomsko planiranje BiH, februar 2021. godine

³ Ukidanje obaveza plaćanja akontacije poreza na dobit, Ukidanje obaveza plaćanja akontacije poreza na dohodak od samostalne djelatnosti, Odgoda primjene propisa za vrijeme trajanja stanja nesreće u FBiH i dr.

⁴ Obustava obračuna i plaćanja zatezne kamate na javne prihode, prekid obračuna zatezних kamata na zakašnjela plaćanja u dužničko-povjerilačkim odnosima, prekid prinudne naplate i dr.

⁵ Zakon o ublažavanju negativnih ekonomskih posljedica („Službene novine Federacije BiH“, broj 28/20)

⁶ Uredba o interventnim mjerama za podršku ugroženim sektorima privrede FBiH u okolnostima pandemije COVID-19 („Službene novine Federacije BiH“, broj 74/20)

⁷ Izvještaji o finansijskoj reviziji za Federalno ministarstvo okoliša i turizma, Federalno ministarstvo prometa i komunikacija, Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije za 2020. godinu (dostupno na www.vrifbih.ba)

⁸ https://www.vrifbih.ba/wpcontent/uploads/2021/06/Efikasnost_planiranja_i_realizacije_mjera_za_ublazavanje_ekonomskih_posljedica_pandemije_COVID-19.pdf

osigurale opstanak ranjivih privrednih subjekata niti su bile dovoljne kako bi spriječile značajniji pad zaposlenosti.⁹

Predstavnici nadležnih institucija u medijima često ističu kako su realizovane mjere za ublažavanje ekonomskih posljedica doprinijele smanjenju pada zaposlenosti i osigurale stabilizaciju i blagi oporavak privrede.¹⁰ Međutim, ove izjave nisu argumentovane kvantitativnim i kvalitativnim analizama budući da nadležne institucije nisu osigurale sveobuhvatne i transparentne podatke o efektima finansijske pomoći.

Uzimajući u obzir indikacije problema u predmetnoj oblasti Ured za reviziju institucija u FBiH proveo je predstudijsko istraživanje o temi „**Efektivnost mjera za ublažavanje ekonomskih posljedica pandemije COVID-19**“.

1.2. Cilj i predmet predstudijskog istraživanja

Cilj predstudijskog istraživanja bio je da se potvrdi postojanje revizijskog problema i procijeni mogućnost provođenja glavne studije. Predstudijsko istraživanje obuhvatilo je analizu pretpostavki potrebnih za ispitivanje efekata mjera za ublažavanje ekonomskih posljedica pandemije COVID-19 realizovanih u obliku davanja direktne i nepovratne finansijske pomoći privrednim subjektima iz Budžeta FBiH za 2020. godinu.

Fokus predstudijskog istraživanja bio je na mjeri „subvencioniranje doprinosa za obavezna osiguranja“ realizovanoj u skladu sa Zakonom, i finansijskoj pomoći datoj ugroženim sektorima privrede u skladu s Uredbom. Analizirano je da li su osigurane pretpostavke za praćenje ostvarenja ciljeva realizovanih mjera i koji su efekti ostvareni dodjelom finansijskih sredstava. Također, ispitano je da li su nadležne institucije osigurale transparentnost informacija o ostvarenim rezultatima i efektima mjera.

U cilju procjene mogućnosti provođenja glavne studije u toku provođenja predstudijskog istraživanja razmatrana su ograničenja revizije koja mogu uticati na revidiranje predmetne teme. Shodno metodologiji za rad revizije učinka vrhovnih revizijskih institucija u BiH, ukoliko se ustanovi da postoje određena ograničenja revizije koja mogu imati značajan uticaj na konačne zaključke i preporuke, odustaje se od revizijske teme.

1.3. Izvori podataka i ograničenja

Za potrebe provođenja predstudijskog istraživanja podaci su prikupljeni iz više izvora korištenjem različitih metoda. Federalnom ministarstvu okoliša i turizma, Federalnom ministarstvu prometa i komunikacija, Federalnom ministarstvu poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, Federalnom ministarstvu energije, rudarstva i industrije upućeni su upitnici kako bi dostavili dodatne podatke neophodne za sveobuhvatno sagledavanje predmetne teme. Pojedina ministarstva su kasnila s dostavljanjem odgovora na upitnik¹¹, a na određena pitanja iz upitnika nisu dostavljeni precizni podaci.¹²

Za potrebe provođenja predstudijskog istraživanja podaci su prikupljeni i putem intervjua obavljenog s predstavnicima Ureda premijera Federacije Bosne i Hercegovine koji je bio predlagač predmetne Uredbe.

Također, podaci su traženi i od Porezne uprave FBiH (PU FBiH), Finansijsko-informatičke agencije (FIA), te Federalnog zavoda za zapošljavanje (FZZ). Predmetni podaci odnosili su se na broj zaposlenih i ostvareni promet privrednih subjekata koji su bili obuhvaćeni mjerama, kao i njihove finansijske

⁹ <http://www.upfbih.ba/uimages/dokumenti/Newsletter20broj208820-20Juli202020..pdf>

¹⁰ <http://biznis.ba/mjere-dale-rezultate-oporavak-ekonomije-u-fbih/>

¹¹ Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva

¹² Pitanja o broju privrednih subjekata i broju zaposlenih u sektorima privrede koji su bili obuhvaćeni Uredbom

izvještaje, te iznose subvencija za sufinansiranje zapošljavanja koje su ovi korisnici dobili u periodu 2019-2020. godina. PU FBiH i FZZ dostavili su tražene podatke, dok FIA ni nakon više zahtjeva Ureda za reviziju to nije učinila. Traženi finansijski izvještaji pohranjeni su u Registar finansijskih izvještaja pravnih lica u FBiH (u daljem tekstu Registar) koji vodi FIA i koji bi shodno odredbama Zakona o finansijsko-informatičkoj agenciji trebao biti javan.¹³ Važno je naglasiti da se ovakvo postupanje Finansijsko-informatičke agencije ponavlja, uprkos tome što je Parlamentarna komisija odgovorna za reviziju Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, aktom broj: 04/1-02-1965/20-1 od 30. 11. 2020. godine, naložila Finansijsko-informatičkoj agenciji da Uredu za reviziju bezuslovno omogući pristup neophodnim dokumentima za obavljanje njihove osnovne revizorske funkcije, a posebno omogući pristup Registru finansijskih izvještaja pravnih lica u Federaciji BiH. Nedostavljanje podataka onemogućilo je njihovu detaljnu analizu i uticalo je na dinamiku provođenja predstudije. O navedenom postupanju FIA-e Ured za reviziju obavijestit će Parlamentarnu komisiju odgovornu za reviziju Parlamenta Federacije BiH.

1.4. Pravni okvir relevantan za predstudijsko istraživanje

Propisi relevantni za oblast revizije analizirani u toku predstudije:

- *Zakon o ublažavanju negativnih ekonomskih posljedica* („Službene novine Federacije BiH“, broj 28/20) kojim su propisane mjere za ublažavanje ekonomskih posljedica izazvanih pojavom koronavirusa (COVID-19) na području Federacije Bosne i Hercegovine.
- *Uredba o interventnim mjerama za podršku ugroženim sektorima privrede FBiH u okolnostima pandemije Covid-19* („Službene novine Federacije BiH“, broj 74/20) kojom se predviđa dodjela finansijske pomoći, propisuju uslovi i kriteriji za ostvarivanje finansijske pomoći ugroženim sektorima privrede Federacije Bosne i Hercegovine u okolnostima pandemije COVID-19, namjena i postupak dodjele finansijske pomoći, te nadzor i način izvještavanja o realizaciji sredstava.
- *Zakon o Vladi FBiH* („Službene novine Federacije BiH“, broj 1/94, 8/95, 58/02, 19/03, 2/06 i 8/06) kojim je propisano da Vlada FBiH vrši izvršnu vlast u FBiH osim ako određene izvršne kompetencije nisu Ustavom predviđene za Predsjednika FBiH odnosno potpredsjednike FBiH. Vlada FBiH zastupa FBiH i upravlja imovinom u vlasništvu FBiH. U ostvarivanju svojih ovlaštenja donosi uredbe sa zakonskom snagom, uredbe, odluke, rješenje i zaključke.

U toku predstudije u obzir su uzeti i drugi akti relevantni za predmetnu oblast kao što su: Zakon o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave¹⁴, Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji BiH¹⁵ i dr.

¹³ Članom 5. Zakona o Finansijsko-informatičkoj agenciji („Službene novine FBiH“ broj 80/11) također je propisano da svako može bez dokazivanja pravnog interesa dobiti podatke iz Registra, te je FIA dužna osigurati trajni i kontinuirani pristup finansijskim i drugim izvještajima i dokumentima pohranjenim u Registru.

¹⁴ Zakon o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave („Službene novine FBiH“, broj 19/03, 38/05, 2/06, 8/06, 61/06, 59/09 i 48/11)

¹⁵ Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji BiH („Službene novine FBiH“, broj 35/05)

2. REZULTATI PREDSTUDIJSKOG ISTRAŽIVANJA

U narednom dijelu prezentiraju se rezultati istraživanja do kojih se došlo analizom raspoložive dokumentacije i informacija prikupljenih u toku predstudije.

➤ Za realizaciju mjera utrošena su značajna budžetska sredstva

Dodjela finansijskih sredstava iz Budžeta FBiH za 2020. godinu privrednim subjektima za ublažavanje ekonomskih posljedica pandemije COVID-19 izvršena je u okviru mjere „subvencioniranje doprinosa za obavezna osiguranja“ i finansijske pomoći ugroženim sektorima privrede. Za realizaciju ovih mjera utrošena su sredstva u iznosu od cca 179,1 milion KM.

Za mjeru „subvencioniranje doprinosa za obavezna osiguranja“ realizovanu na osnovu Zakona utrošeno je cca 91 milion KM¹⁶ ili 18,6% sredstava od planiranih cca 488 miliona KM.¹⁷

Kada je u pitanju broj odobrenih subvencija, dostupni podaci o realizaciji mjere „subvencioniranje doprinosa za obavezna osiguranja“ ukazuju na to da je najveći broj subvencija odobren za mjesec april 2020. godine, te da se taj broj u maju i junu konstantno smanjuje, što je prezentirano u narednoj tabeli:

Tabela 1. Broj korisnika subvencija za april, maj i juni

R. br.	Subvencioniranje doprinosa za obavezna osiguranja	Broj privrednih subjekata kojima su odobrene subvencije
1.	April	23.980
2.	Maj	20.026
3.	Juni	14.464
4.	Ukupno	58.470

Izvor: Porezna Uprava FBiH

Za realizaciju Uredbe utrošeno je cca 78,1 miliona KM¹⁸ ili 97,7% od 80 miliona KM koliko je planirano da se dodijeli putem javnog poziva. Preostalih **10 miliona KM od ukupno 90 miliona KM, definisanih Uredbom**, dodijeljeno je korisnicima direktno, bez javnog poziva.¹⁹

U narednoj tabeli prezentiran je broj privrednih subjekata koji su putem javnog poziva ostvarili finansijsku pomoć na osnovu Uredbe.

Tabela 2. Broj korisnika finansijske pomoći po pojedinačnim sektorima privrede

R. br.	Sektor privrede	Ministarstvo koje je implementiralo Uredbu	Broj korisnika
1.	Sektor industrije	Federalno ministarstvo energije rudarstva i industrije	391
2.	Sektor prometa i komunikacija	Federalno ministarstvo prometa i komunikacija	176
3.	Poljoprivredno-prehrambeni sektor	Federalno ministarstvo poljoprivrede šumarstva i industrije	31
4.	Turističko-ugostiteljski sektor	Federalno ministarstvo okoliša i turizma	340
5.		Ukupno	938

¹⁶ Prema podacima FMF-a, za mjeru „subvencioniranje doprinosa za obavezna osiguranja“ utrošeno je 90.934.169,12 KM.

¹⁷ Sredstva na ekonomskom kodu Budžeta FBiH „Tekući transferi drugim nivoima vlasti i fondovima – Fond za stabilizaciju privrede“ planirana su za realizaciju Zakon o ublažavanju negativnih ekonomskih posljedica.

¹⁸ Privrednim subjektima je putem javnog poziva ukupno dodijeljeno 78.181.457 KM od čega sektoru industrije 29.981.524 KM, turističko-ugostiteljskom sektoru 30.000.000 KM, sektoru prometa i komunikacija 10.000.000 i poljoprivredno-prehrambenom sektoru 8.199.933 KM.

¹⁹ Sredstva dodijeljena u skladu sa članovima 24-26. Uredbe o interventnim mjerama za podršku ugroženim sektorima privrede FBiH u okolnostima pandemije Covid-19

Izvor: Izvještaji o dodijeljenoj finansijskoj pomoći sa analizom učinka FMERI, FMOIT i FMPVŠ i Izvještaji o finansijskoj reviziji FMERI, FMOIT, FMPVŠ i FMPIK za 2020. godinu

➤ **Neadekvatno utvrđeni ciljevi dodjele budžetskih sredstava**

Analizom Zakona i Uredbe konstatovano je da **nisu bili jasno propisani konkretni i mjerljivi ciljevi dodjele finansijske pomoći** iako je to neophodna pretpostavka za adekvatno mjerenje ostvarenih efekata.

Kada je u pitanju mjera „subvencioniranje doprinosa za obavezna osiguranja“ koja je utvrđena Zakonom o ublažavanju negativnih ekonomskih posljedica, konstatovano je da ni zakonom niti drugim aktom cilj ove mjere uopće nije bio definisan. U nedostatku jasno definisanih ciljeva nadležni iz FMF-a su istakli da je osnovni cilj predmetne mjere bio očuvanje radnih mjesta.

U pogledu finansijske pomoći dodijeljene na osnovu Uredbe, konstatovano je da su Uredbom definisani opći i posebni ciljevi dodjele finansijske pomoći po pojedinačnim sektorima privrede, međutim u oba slučaja utvrđeno je da ciljevi nisu bili specifični i mjerljivi što je prezentirano u narednoj tabeli.

Tabela 3. Pregled ciljeva definisanih Uredbom o interventnim mjerama

Sektori privrede obuhvaćeni finansijskom pomoći	Opći cilj dodjele finansijske pomoći jedinstven za sve sektore	Posebni ciljevi po sektorima privrede obuhvaćenim finansijskom pomoći
Turističko-ugostiteljski sektor	Očuvanje radnih mjesta, osiguranje podrške likvidnosti najugroženijim sektorima/djelatnostima te osiguranje hitno potrebne podrške i održavanje konkurentnosti u izvozno orijentiranim sektorima za prevladavanje vanrednih okolnosti koje je izazvala pandemija COVID-19.	Očuvanje radnih mjesta i osiguranje hitno potrebne likvidnosti
Sektor industrije		Podrška održavanju i poboljšanju likvidnosti i održavanju konkurentnosti izvozno orijentiranim granama industrije
Poljoprivredno-prehrambeni sektor		Podrška održavanju i poboljšanju likvidnosti i održavanju konkurentnosti izvozno orijentiranim subjektima u poljoprivredno-prehrambenom sektoru za vrijednost vlastite proizvodnje, otkupljenih ili prerađenih poljoprivredno-prehrambenih proizvoda s teritorija Federacije BiH
Sektor prometa i komunikacija		Podrška održavanju i poboljšanju likvidnosti u sektoru javnog cestovnog prijevoza putnika

Izvor: Član 3. Uredbe o interventnim mjerama za podršku ugroženim sektorima privrede FBiH u okolnostima pandemije COVID-19

Također, predstudijska istraživanja ukazuju na to da **nadležne institucije nisu kvantificirale očekivane rezultate koje su namjeravale ostvariti sredstvima namijenjenim za pomoć privrednim subjektima**. Izostale su procjene broja privrednih subjekata koji su se nastojali obuhvatiti finansijskom pomoći, broja radnih mjesta koja su se mogla očuvati, odnosno povećati sredstvima koja su bila raspoloživa. Pored toga, nadležne institucije **nisu utvrdile ni specifične očekivane rezultate kada su u pitanju ciljevi koji se odnose na likvidnost i konkurentnost**.²⁰

²⁰ Informacije o posljedicama djelovanja koronavirusa s prijedlogom mjera za stabilizaciju privrede FMPVŠ, FMPIK i FMOIT

➤ **Nedostatak indikatora i metodologije za ocjenu učinka**

Rezultati predstudijske analize ukazuju na **nedostatak jasno utvrđene metodologije za evaluaciju ostvarenja ciljeva i procjenu učinka finansijske pomoći**, kako na pojedinačne korisnike odnosno sektore koji su bili obuhvaćeni finansijskom pomoći, tako i na privredu u cjelini. Također, konstatovano je da **nisu definisani ni indikatori učinka** iako su oni neophodna pretpostavka za analizu uticaja finansijske pomoći ovih mjera na ekonomske posljedice pandemije i stanje u privredi.

Pored toga, konstatovano je da pojedina ministarstva ne raspolažu sveobuhvatnim podacima o broju privrednih subjekata i broju zaposlenih u sektorima privrede koji su bili obuhvaćeni finansijskom pomoći. Na pitanje o ukupnom broju privrednih subjekata po pojedinačnim ugroženim sektorima privrede na 31. 12. 2020. godine i broju zaposlenih na 30. 9. 2020. godine nijedno ministarstvo nije dostavilo potpune podatke. FMERI je dostavio podatak o ukupnom broju privrednih društava u BiH i FBiH koji su imali izvoz u toku 2019. godine, te podatak o broju privrednih društava u BiH i FBiH čiji je prihod od izvoza bio veći od 30% u 2019. godini, ali ne i podatke o ukupnom broju privrednih subjekata u sektoru industrije na 31. 12. 2020. godine. Također, u pogledu broja zaposlenih u sektoru industrije na 30. 9. 2020. godine, FMERI je navelo da ne raspolaže ovim podatkom za cijeli sektor na traženi dan. Za sektor cestovnog javnog prevoza FMPIK je dostavilo podatke o broju privrednih subjekata do septembra 2020. godine, ali ne i podatke na 31. 12. 2020. godine. Za turističko-ugostiteljski sektor FMOIT je naveo da ne raspolaže traženim podacima iz razloga podijeljene ustavne nadležnosti između federalne vlasti i kantona, dok za poljoprivredno-prehrambeni sektor FMPVŠ tražene podatke nije dostavio.²¹

Ovi podaci neophodni su kako bi se moglo ocijeniti u kojoj mjeri su finansijska sredstva dodijeljena ciljnoj grupi uticala na stanje u pojedinačnim sektorima privrede.²²

Nedostatak objektivnih, mjerljivih i provjerljivih indikatora učinka i metodologije, kao i baznih podataka stanja u sektoru privrede ostavljaju prostor za subjektivnu i neargumentovanu ocjenu ostvarenog učinka finansijske pomoći kako na pojedinačne korisnike tako i na sektore koji su bili obuhvaćeni.

➤ **Nedovoljne informacije o ostvarenim efektima**

Podaci prikupljeni u toku predstudijskog istraživanja ukazuju na **nedostatak sveobuhvatnih informacija o tome da li je data finansijska pomoć ostvarila odgovarajuće efekte i u kojoj mjeri je pomogla pojedinačnim subjektima i sektorima privrede u saniranju ekonomskih posljedica pandemije**.

Za mjeru „subvencioniranje doprinosa za obavezna zdravstvena osiguranja“ konstatovano je da nisu osigurane sveobuhvatne informacije o njenom učinku. **Nije analizirano u kojoj mjeri su date subvencije uticale na očuvanje radnih mjesta kod korisnika subvencija niti kako su se date subvencije odrazile na broj zaposlenih u FBiH**. Uvidom u dokument „Informacija u vezi posljedica djelovanja epidemije korona virusa – COVID 19 na privredu, sa aspekta primjene Zakona o ublažavanju negativnih ekonomskih posljedica“, koju je izradio FMF konstatovano je da ona u pogledu mjere „subvencioniranje doprinosa za obavezna osiguranja“ sadrži samo podatke vezane za broj korisnika subvencija doprinosa.

Kada su u pitanju učinci finansijske pomoći realizovane na osnovu Uredbe, uvidom u pojedinačne izvještaje o dodijeljenoj finansijskoj pomoći s analizom učinka koja su izradila ministarstva, implementatori Uredbe, konstatovano je da **nisu osigurane sveobuhvatne informacije o ispunjenju općih i posebnih ciljeva Uredbe**. Učinak se uglavnom sagledavao u odnosu na cilj „očuvanje radnih mjesta“ i to poređenjem broja zaposlenih na 31. 12. 2020. godine u odnosu na 30. 9. 2020. godine. Prilikom razmatranja ostvarenja cilja „očuvanje zaposlenosti“ nije se uzimalo u obzir stanje zaposlenih u toku prvog kvartala 2021. godine. Također, prilikom analize učinka nije se razmatralo da li je i u kojoj mjeri finansijska pomoć uticala na promet privrednih subjekata u zadnjem kvartalu 2020. godine

²¹ Odgovori FMERI-ja, FMPIK-a i FMOIT-a na Upitnik revizije učinka

²² Detaljnije objašnjeno u poglavlju 1.3. Memoranduma

odnosno prvom kvartalu 2021. godine. U pogledu analize ispunjenja ostalih ciljeva Uredbe konstatovano je da su izostale sveobuhvatne i na egzaktnim pokazateljima zasnovane analize poboljšanja likvidnosti i konkurentnosti korisnika finansijske pomoći, kao i analiza uticaja date finansijske pomoći na stanje u ugroženim sektorima privrede koji su bili obuhvaćeni.²³

U toku predstudijskog istraživanja u obzir je uzeta „Analiza mjera Vlade FBiH na ublažavanju negativnih ekonomskih posljedica pandemije (COVID-19)“²⁴ koja između ostalog sadrži poglavlje „Efekti mjera na ekonomiju u FBiH“. U ovom poglavlju prikazani su kvantitativni podaci o realizaciji mjera utvrđenih Zakonom i Uredbom i kretanjima određenih makroekonomskih pokazatelja²⁵ u FBiH za 2020. godinu i prvi kvartal 2021. godine. Konstatovano je da ova analiza ne sadrži informacije o ostvarenju ciljeva realizovanih mjera, niti pokazuje uzročno-posljedičnu vezu između ekonomskih kretanja u FBiH i realizovanih mjera. Shodno navedenom, na osnovu ove analize nije moguće utvrditi u kojoj mjeri se ekonomska kretanja mogu pripisati realizaciji mjera, a u kojoj mjeri uticaju drugih faktora.

➤ **Učinci dodjele finansijskih sredstava analizirani u predstudiji**

Prema Međunarodnim standardima vrhovnih revizijskih institucija princip efektivnosti odnosi se na ispunjavanje postavljenih ciljeva i postizanje predviđenih rezultata.²⁶ Uzimajući u obzir da ni Zakonom ni Uredbom nisu bili definisani konkretni i mjerljivi ciljevi, te da nisu kvantificirani očekivani učinci finansijske pomoći u toku predstudijskog istraživanja analiziran je uticaj datih sredstava na kretanje broja zaposlenih i prometa kod korisnika finansijskih sredstava.

„Subvencioniranje doprinosa za obavezna osiguranja“ realizovane na osnovu Zakona

Za analizu efekata mjere „subvencioniranje doprinosa za obavezna osiguranja“ odabran je uzorak od 198 privrednih subjekata koji su u periodu april-juni koristili subvencije u ukupnom iznosu od cca 28,8 miliona KM ili 31,6% od cca 90,9 miliona KM, koliko je ukupno utrošeno za realizaciju ove mjere.

Rezultati analiza pokazali su da je upravo u toku aprila 2020. godine, za koji su isplaćene subvencije najvećem broju poslovnih subjekata, zabilježen i najveći pad broja zaposlenih u Federaciji BiH od 18.643 osobe.²⁷ Na nivou odabranog uzorka broj zaposlenih osoba u aprilu 2020. godine smanjen je za 3.060 osoba u odnosu na mart iste godine. Također, kod subjekata iz uzorka je broj zaposlenih u periodu 31. 12. 2019. - 31. 3. 2020. godine već bio smanjen za 1.668 osoba, tako da ukupno smanjenje broja zaposlenih do 30. 4. 2020. godine iznosi 4.728 osoba.²⁸ Kretanje broja zaposlenih prezentirano je u narednoj tabeli.

Tabela 4. Pregled broja zaposlenih kod privrednih subjekata iz uzorka

R. br.	Referentni datum	Broj zaposlenih kod privrednih subjekata iz uzorka
1.	31. 12. 2019.	69.601
2.	31. 3. 2020.	67.933
3.	30. 4. 2020.	64.873
4.	31. 5. 2020.	65.360
5.	30. 6. 2020.	65.686

Izvor: PU FBiH

Analiza kretanja broja zaposlenih kod korisnika subvencija u periodu april-juni 2020. godine, pokazala je da ovi privredni subjekti, uprkos značajnom iznosu subvencija (cca 28,8 miliona KM), nisu ni približno ostvarili povećanje broja zaposlenih do nivoa koji su imali 31. 3. 2020. godine. Naime, navedeni subjekti

²³ Odgovori ministarstava na Upitnik revizije učinka

²⁴ Dokument je u maju 2021. godine izradila Radna grupa koju je imenovala Vlada FBiH

²⁵ BDP, industrijska proizvodnja, zaposlenost, izvoz, javni prihodi i javni dug

²⁶ ISSAI 300 – Osnovni principi revizije učinka

²⁷ Podaci PU FBiH

²⁸ Izvor podataka: Porezna uprava FBiH

su samo u aprilu otpustili 3.060 zaposlenih te se do kraja juna 2020. godine, uprkos datim subvencijama broj zaposlenih povećao za 813 osoba.²⁹

Analize kretanja broja zaposlenih ukazuju na to da se kretanje broja zaposlenih ne može dovesti u vezu s brojem odobrenih subvencija. Naime, s jedne strane u aprilu 2020. godine, u kojem je odobren najveći broj subvencija, evidentirano je i najveće smanjenje broja zaposlenih. S druge strane, u maju i junu 2020. godine, kada se broj odobrenih subvencija značajno smanjuje, evidentirano je povećanje broja zaposlenih, što je prezentirano u narednoj tabeli.

Tabela 5. Pregled broja zaposlenih i odobrenih subvencija

R. br.	2020. godina	Broj zaposlenih u FBiH	Broj zaposlenih osoba za koje su odobrene subvencije
1.	Mart	528.946	-
2.	April	510.303	167.575
3.	Maj	513.404	145.509
4.	Juni	518.832	88.565

Izvor: Podaci PU FBiH

Kako je vidljivo iz prethodne tabele **broj odobrenih subvencija nije u korelaciji s brojem zaposlenih.** Prema rezultatima analiza, na rast zaposlenih uticalo je intenziviranje ekonomskih aktivnosti nakon prestanka stanja nesreće u FBiH i ukidanja restriktivnih mjera shodno odlukama Kriznog štaba.

Finansijska pomoć ugroženim granama privrede realizovana na osnovu Uredbe

Za analizu efekata finansijske pomoći date ugroženim sektorima privrede shodno Uredbi, odabran je uzorak koji čine privredni subjekti koji su dobili finansijsku pomoć iznad 10 hiljada KM. Shodno navedenom, uzorak je obuhvatio 717 privrednih subjekata koji su na osnovu Uredbe dobili finansijsku pomoć u iznosu od cca 77 miliona KM ili 98,5% od cca 78,2 miliona KM, koliko je ukupno dodijeljeno privrednim subjektima putem javnog poziva.

Dostupni podaci pokazuju da se od početka 2020. godine do 30. 9. 2020. godine broj zaposlenih na nivou uzorka konstantno smanjivao. Iako je jedan od glavnih ciljeva dodjele Uredbe bio očuvanje radnih mjesta, konstatovano je da je **prilikom dizajniranja Uredbe zanemaren veliki pad broja zaposlenih u navedenom periodu s obzirom na to da je kao referentni datum za očuvanje broja zaposlenih utvrđen 30. 9. 2020. godine, kada je broj zaposlenih već bio značajno smanjen.**³⁰ U narednoj tabeli prezentirano je kretanje broja zaposlenih kod privrednih subjekata iz uzorka.

Tabela 6. Pregled broja zaposlenih kod privrednih subjekata iz uzorka u periodu septembar 2019-mart 2021. godine

Rd. br.	Referentni datum	Broj zaposlenih kod subjekata iz uzorka	Povećanje/smanjenje
1.	30. 9. 2019.	41.680	-
2.	31. 12. 2019.	41.468	-212
3.	30. 6. 2020.	38.304	-3.164
4.	30. 9. 2020	37.191	-1.113
5.	31. 12. 2020.	38.503	1.312
6.	31. 03. 2021.	38.462	-41

Izvor: Podaci PU FBiH

²⁹ Uvidom u evidencije korisnika subvencija utvrđeno je da je predmetno povećanje broja zaposlenih u najvećoj mjeri ostvareno kod privrednih subjekata koji se bave priređivanjem igara na sreću (kladionice) koje su otpočele s radom nakon prestanka stanja nesreće 31. 5. 2020. godine.

³⁰ Članom 5. st. 4. Uredbe propisano je da korisnici finansijske pomoći ne mogu smanjivati broj radnika u periodu 31. 12. 2020. godine u odnosu na broj zaposlenih na 30. 9. 2020. godine, izuzev korisnika finansijske pomoći u oblasti aerodroma i željezničkog prometa, te poštanskih usluga.

Rezultati analiza su pokazali da je broj zaposlenih kod subjekata iz uzorka na 30. 9. 2020. godine smanjen za 4.489 osoba u odnosu na isti dan 2019. godine. Također, broj zaposlenih na 31. 12. 2020. godine smanjen je za 2.965 osoba u odnosu na isti dan 2019. godine.

Posmatrajući podatke na 31. 12. 2020. godine, konstatovano je da je broj zaposlenih kod subjekata iz uzorka povećan za 1.312 zaposlenika u odnosu na 30. 9. 2020. godina, međutim ukupni broj zaposlenih i dalje je bio znatno manji u odnosu na početak pandemije. **Uvažavajući činjenicu da su za pomoć 717 privrednih subjekata obuhvaćenih uzorkom utrošena finansijska sredstva u iznosu cca 77 miliona**, podaci o povećanju broja zaposlenih na 31. 12. 2020. godine **ne mogu potvrditi da je realizacijom finansijske pomoći, ispunjen princip „vrijednost za novac“**. Pored toga, analize ukazuju na to da su **efekti finansijske pomoći bili kratkotrajni s obzirom na to da je broj zaposlenih kod subjekata iz uzorka na kraju prvog kvartala 2021. godine smanjen za 41 osobu** u odnosu na 31. 12. 2020. godine.

Iako shodno odredbama Uredbe korisnici finansijske pomoći nisu mogli smanjivati broj radnika u periodu do 31. 12. 2020. godine u odnosu na 30. 9. 2020. godine, konstatovano je da je **od ukupno 717 subjekata obuhvaćenih uzorkom njih 117 do 31. 12. 2020. godine smanjilo broj zaposlenih za 471 osobu u odnosu na 30. 9. 2020. godine. Uočeno je da se među ovim subjektima nalaze i oni koji su dobili maksimalan iznos finansijske pomoći (700 hiljada KM)**.³¹ Navedeno je značajno s obzirom na to da Uredba ne definiše postupanje prema privrednim subjektima koji su, suprotno odredbama Uredbe, smanjili broj zaposlenih na 31. 12. 2020. godine u odnosu na 30. 9. iste godine. Shodno odredbama Uredbe, obaveza povrata dobivene finansijske pomoći propisana je samo u slučaju nenamjenskog i nezakonitog utroška sredstava.

Rezultati analiza ukazuju na to da je cca 19% korisnika finansijske pomoći iz uzorka imalo povećan promet u periodu oktobar-decembar 2020. godine u odnosu na period april-septembar 2020. godine³². Posmatrajući kretanje broja zaposlenih kod ovih subjekata konstatovano je da je polovina subjekata i pored dodijeljene finansijske pomoći i ostvarenog povećanja prometa, ostala na istom broju zaposlenih, dok je kod polovine konstatovano neznatno povećanje broja zaposlenih. Uslovi definisani Uredbom nisu sprečavali mogućnost da privredni subjekti za potrebe ostvarivanja prava na finansijsku pomoć iskazuju manji promet u referentnom periodu. Također, uslovima nije osigurano da se po dobivanju finansijske pomoći i povećanju prometa zahtijeva povećanje broja zaposlenih. Primjer navedenog ilustrira se u narednoj tabeli.

Tabela 7: Kretanje prometa kod korisnika finansijske pomoći

R. br	Naziv korisnika finansijske pomoći	Ostvareni promet (u KM)		Iznos sredstava dobiven na osnovu Uredbe (KM)	Broj zaposlenih	
		april-septembar 2020	oktobar-decembar 2020		30. 9. 2020.	31. 12. 2020.
1.	"HOTEL HECO" Društvo za trgovinu, ugostiteljstvo i usluge d.o.o. Sarajevo	0	1.010.692	89.245	1	9
2.	"BRAĆA MUJIĆ EXPORT-IMPORT" Društvo za trgovinu i usluge d.o.o. Sarajevo	0	5.130	29.565	8	8

³¹ Privredni subjekt CENTROTRANS-EUROLINES d.d. Sarajevo, TRANSTURIST d.d. Tuzla, ESOF d.o.o. Donji Vakuf, Fibula Air Travel Agency d.o.o. Sarajevo

³² Prema članu 6. Uredbe, finansijska pomoć može se dodijeliti korisniku koji između ostalog ima pad oporezivog prometa od najmanje 40% u periodu 1. 4.-30. 9. 2020. godine u odnosu na oporezivi promet ostvaren u istom periodu u 2019. godini.

3.	"BEYMEN BH COMPANY" Društvo za proizvodnju, promet i usluge d.o.o. Sarajevo	39.409	280.630	187.323	8	17
4.	TONI TRAVEL d.o.o. Čitluk	105	28.519	13.729	4	4
5.	Termalna rivijera Ilidža	1.749.737	2.095.457	700.000	30	37
6.	"AVY TRAVEL" d.o.o. za pružanje turističkih i drugih usluga Sarajevo	64.742	138.559	38.682	1	1
7.	AUTOHERC export-import d.o.o. za trgovinu i usluge Grude	150.051	404.828	154.048	34	38
8.	"TALIJA" d.o.o. EXPORT-IMPORT" TUZLA	690	78.637	14.775	1	1
9.	"SUDEX-BUS" društvo sa ograničenom odgovornošću Gradačac	55.116	140.552	38.005	6	10
10.	MIŠKIĆ BUS d.o.o. za prijevoz putnika ŠIROKI BRIJEG	277.064	610.828	179.861	28	28

Izvor: Porezna uprava FBiH

Analiza dodatnih podataka prikupljenih od Federalnog zavoda za zapošljavanje pokazala je da je značajan broj korisnika finansijskih sredstava iz odabranog uzorka, u toku 2020. godine, pored finansijske pomoći dobivene na osnovu Uredbe koristio i sredstva za sufinansiranje zapošljavanja koja osigurava Federalni zavod za zapošljavanje, smanjio broj zaposlenih na 31. 12. 2020. godine u odnosu na isti datum 2019. godine. (Detaljnije u prilogu 1.)

3. ZAKLJUČAK O ODUSTAJANJU OD GLAVNE STUDIJE REVIZIJE UČINKA

Provedeno predstudijsko istraživanje o temi „Efektivnost mjera za ublažavanje ekonomskih posljedica pandemije COVID-19“ potvrdilo je postojanje revizijskog problema vezanog za nedovoljnu efektivnost provedenih mjera, ali je istovremeno ukazalo i na ograničenja za utvrđivanje i kvantificiranje ostvarenih efekata. Dostupni podaci ukazuju na to da se **ne može potvrditi da su ostvareni ciljevi mjera, niti da je s utrošenim sredstvima ispunjen princip „vrijednost za novac“**.

Mogućnost adekvatne analize i ocjene efekata ograničena je sljedećim faktorima:

- nepostojanje konkretnih i mjerljivih ciljeva i indikatora učinka mjera, te neutvrđivanje očekivanih rezultata što onemogućava da se utvrdi u kojoj su mjeri ciljevi ostvareni. U nedostatku osnovnih pretpostavki ostavljen je prostor za subjektivnu i neargumentovanu ocjenu ostvarenog učinka finansijske pomoći kako na pojedinačne korisnike tako i na sektore koji su bili obuhvaćeni.
- nedostatak sveobuhvatnih i pouzdanih informacija koje su potrebne kako bi se utvrdilo da li je i u kojoj mjeri finansijska pomoć uticala na stanje u pojedinačnim sektorima privrede, koji su shodno odredbama Uredbe bili identifikovani kao ugroženi sektori.
- nedostavljanje finansijskih izvještaja korisnika finansijske pomoći iz Registra finansijskih izvještaja pravnih lica u FBiH od strane FIA-e. Zbog nedostatka ovih podataka onemogućeno je da se utvrdi da li su i u kojoj mjeri data sredstva uticala na ostvareni promet, dobit, likvidnost i druge pokazatelje poslovanja privrednih subjekata koji su dobili finansijsku pomoć iz Budžeta FBiH za 2020. godinu.

Imajući u vidu navedena ograničenja i nedostatak informacija potrebnih za adekvatno mjerenje efekata ostvarenih realizacijom Zakona i Uredbe, provođenje glavne studije u kojoj bi se utvrdili i kvantificirali efekti nije omogućeno.

S obzirom na to da ekonomski opravak od posljedica pandemije iziskuje adekvatan odgovor nadležnih institucija i angažovanje značajnih budžetskih sredstava Ured za reviziju će nastaviti pratiti stanje u ovoj oblasti. Kroz naredne teme revizije učinka nastojat će se, u izazovnom periodu pandemije, doprinijeti jačanju odgovornosti, transparentnosti i integriteta u upravljanju javnim resursima i ostvarenju principa „vrijednost za novac“.

Rukovoditeljica Sektora za reviziju učinka

Aida Đozić

Tim za reviziju

Ajsela Tanković, voditeljica tima

Negra Alijagić Selimbegović, članica tima

Selma Herco, članica tima

PRILOZI

PRILOG 1: Učešće privrednih subjekata korisnika finansijskih sredstava u programima sufinansiranja

R. Br.	Naziv privrednog subjekta	Iznos sredstava ostvaren na osnovu učešća u programima sufinansiranja zapošljavanja (KM)		Iznos sredstava dobivenih na osnovu Uredbe	Broj zaposlenih		
		2019.	2020.		31.12.2019.	30.9.2020	31.12.2020
1.	"Termalna rivijera Ilidža" d.o.o. Sarajevo	100.458	2.340	700.000	144	30	37
2.	Europa d.o.o. Hotel Europe, Sarajevo	121.644		643.852	294	51	90
3.	"BOSNIA-hoteli i restorani" d.o.o. Sarajevo	2.772		177.198	55	10	17
4.	H.T.P. "Neum" d.o.o. Neum	12.960		700.000	71	93	93
5.	HOTEL "MOSTAR" d.o.o. Mostar	16.200	27.600	173.689	32	10	17
6.	TIDC d.o.o. P.J. Tarčin Forest Resort AND SPA SARAJEVO	29.880		398.866	64	53	55
7.	OPAL-COMERCE d.o.o. Bihać	28.080		258.057	45	31	33
8.	Hotel "TEHNOGRAD" d.o.o. Tuzla	7.920		106.844	24	14	14
9.	"Mrkulić-company" d.o.o. Sarajevo-Ilidža P.J. Hotel "Hollywood" Ilidža	48.924		700.000	167	6	48
10.	AE sigurnost PJ Hotel "Carpe diem", Zenica		6.360	108.128	21	14	17
11.	"ZLATNIK" d.o.o. Tuzla PJ HOTEL PARK, Srebrenik		24.346	185.659	26	25	26
12.	UR Hotel OLD TOWN, Sarajevo		10.800	24.090	5	1	1
13.	UR "MOTEL VILLA AROMA", Orašje	25.840		201.734	31	30	29
14.	SEMMEN d.o.o. Mostar		24.690	36.138	6	5	5
15.	Hotel Brotnjo d.o.o. Čitluk	9.720	10.800	179.816	30	27	27
16.	"EURO ODŽAK" d.o.o. Odžak	11.286		102.621	23	2	11
17.	"KRIPTON" d.o.o. Tomislavgrad	4.158	21.681	38.861	9	7	10
18.	REKIĆ d.o.o. BIHAĆ	12.960		93.003	18	12	12
19.	MABIJO-LJUBAS d.o.o. Hotel "TOMISLAV" TOMISLAVGRAD	7.128		45.521	7	1	8

20.	AHMETSPAHIĆ PETROL d.o.o. Sarajevo podružnica APART Hotel Centar	12.600		171.840	26	4	18
21.	Fortuna trade tours d.o.o. Mostar	43.680		450.483	21	2	14
22.	"MOZAIK ARTS &TRAVEL" d.o.o. Sarajevo	4.752		59.207	7	9	3
23.	BALKAN TRAVEL SERVICES d.o.o. Mostar	6.480		11.958	8	2	2
24.	PA "MEET BOSNIA" d.o.o. Sarajevo		5.400	31.617	6	3	3
25.	Grace Travel d.o.o. Međugorje	8.640	2.970	218.743	19	10	17
26.	"TRAVEL AGENCIJA HOLIDAY" d.o.o. Živinice	4.320		24.216	3	2	2
27.	Cool Tour d.o.o. Sarajevo	5.544		17.169	2	1	1
28.	AVY TRAVEL d.o.o. Sarajevo	3.240		38.682	2	1	1
29.	BABIĆ-BISSTOURS d.o.o.	16.395		463.963	88	69	58
30.	ATTP CENTROPREVOZ d.o.o.		4.320	111.860	31	23	25
31.	SJAJ d.o.o.	14.220		114.097	29	20	21
32.	ZENI-TOURS d.o.o.	5.928		91.033	22	16	16
33.	ČIČKO COMMERCE d.o.o.	22.466		315.470	62	53	60
34.	EUROTOURS d.o.o.	3.780		11.678	5	1	1
35.	HAZRE TOURS d.o.o.		5.400	48.129	8	6	7
36.	VILDAN TOURS d.o.o.		5.400	66.466	12	8	9
37.	PUTNIK PREVOZ d.o.o.	7.560	3.510	70.604	17	15	16
38.	ČEKTALO-PROMET d.o.o.	5.622		65.402	15	12	11
39.	LJALJIĆ-TURS d.o.o.		16.470	83.643	14	11	13
40.	DŽEBIĆ TRANS d.o.o.	5.040		22.266	5	4	4
41.	MEĐEĐA PROMET d.o.o.	3.240		19.727	8	5	5
42.	BEĆIROVIĆ d.o.o.	13.744	23.760	56.284	23	23	22
43.	PROMETNIK d.o.o.	3.036		23.603	10	8	8
44.	ADINO TOURS d.o.o.	6.360		20.907	6	4	6
45.	VELADŽIĆ d.o.o.	3.240		30.268	5	4	4
46.	ADAMČEVIĆ d.o.o.	9.702		22.046	8	6	6
47.	BUS GLAMOČIĆ d.o.o.	2.520		11.852	4	3	3
48.	"ETQAN" d.o.o. Sanski Most	10.800		320.350	14	6	6

49.	"STARNET" d.o.o. Bugojno	30.240	22.140	281.105	13	10	10
50.	"ŠUMSKI PLOD" d.o.o. Prozor-Rama		5.400	324.153	17	14	14
51.	"DELTA Trade" d.o.o. Zenica	1.540		231.523	30	25	28
52.	"VINARIJA ČITLUK" d.d. Čitluk	3.564		525.182	64	61	61
53.	ENKER d.d. Tešanj	11.748		251.662	222	208	209
54.	RM-LH d.o.o Zenica	45.450	70.200	116.115	252	162	188
55.	LAFAT KOMERC d.o.o. Kalesija	75.923		196.096	334	224	293
56.	Arcelor Mittal Zenica d.o.o.	143.560		700.000	2.392	2.317	2.321
57.	PREVENT FAD d.o.o. Jelah Tešanj		6.336	69.712	104	65	64
58.	KRIVAJA METALI d.o.o. Zavidovići	9.720	3.510	111.782	118	128	128
59.	ED.EN d.o.o. Visoko	10.980		105.230	143	123	123
60.	KRUPA KABINE d.o.o. Bosanska krupa		5.400	353.057	246	237	242
61.	POBJEDA d.d. Tešanj	2.160		277.556	296	300	308
62.	SARAJ KOMERC d.o.o. Gornji Vakuf	124.866		252.609	399	371	372
63.	BENEDICT d.o.o. Velika Kladaša	47.160		49.559	89	74	79
64.	FEAL d.o.o. Široki Brijeg	10.800		700.000	492	467	468
65.	RINGSPANN Bosanska Krupa d.o.o.	15.120		13.965	23	19	20
66.	IC INTERKOMERC d.o.o. Mostar	1.792		39.786	58	48	54
67.	EUREL BH d.o.o. Usora	50.568		22.196	29	28	28
68.	GAT d.o.o. Sanski Most	10.800		93.882	89	83	84
69.	PROGETTI BOSNIA d.o.o. Tuzla	2.006		57.326	184	43	112
70.	KOTEKS d.o.o. Tešanj		10.800	81.963	188	111	158
71.	KISMET d.o.o. Doboj Istok	26.906		46.118	157	99	99
72.	FORTITUDO d.o.o. Travnik	60.225		244.736	908	867	859
73.	FAIK d.o.o. Novi Travnik	31.560		74.156	245	221	215
74.	BFM d.o.o. Travnik	12.420	26.565	57.703	182	163	166
75.	BOSITEX d.o.o. Žepče	37.365	5.400	17.416	54	48	43
76.	FINE LIFE GROUP d.o.o. Maglaj	4.284		30.435	91	71	78
77.	KAVAT d.o.o. N.Travnik	3.360		85.633	148	141	139

78.	ZVRKO d.o.o. Travnik	12.960	16.200	11.078	36	32	35
79.	TEKSTILNA INDUSTRIJA d.o.o. Mostar	22.680	11.340	18.203	60	54	54
80.	TREND-TEX d.o.o. Doboj Jug		5.760	75.541	100	100	106
81.	SUMAN d.o.o. Gračanica	1.539	13.701	150.943	217	120	174
82.	ELCHYTEX d.o.o. Žepče	15.120		32.130	113	104	105
83.	BOA d.o.o. Travnik	9.000	7.020	14.541	47	44	46
84.	HERCEG d.o.o. Srebrenik	45.108		700.000	347	329	351
85.	RE INDUSTRIJA d.o.o. Kreševo	11.657	66.000	71.735	46	34	33
86.	POBJEDA RUDET d.d. Goražde	12.423		469.826	303	294	318
87.	PREVENT COMPONENTS d.o.o. Goražde		6.336	168.027	95	87	81
88.	DITA d.o.o. Tuzla	9.636		98.166	77	75	86
89.	LONČARPLAST d.o.o. Posušje	7.884		70.535	42	40	41
90.	PLASTEX d.o.o. Gračanica		3.510	119.148	82	79	80
91.	Prevent Home d.o.o. Ključ	6.480		28.103	77	30	29
92.	Marin Commerece d.o.o. Drvar	3.240		13.367	22	21	20
93.	PROMO d.o.o. Donji Vakuf	102.648	23.400	79.303	153	149	138
94.	TTD DOLAC d.o.o. Šujica	17.424	16.740	19.298	30	28	32
95.	SEJDIĆ Commerce d.o.o. Odžak	9.432	990	42.026	58	56	56
96.	ASIM-KOMERC d.o.o. Bužim	9.720		19.259	40	34	35
97.	LUXLED d.o.o. Visoko	2.376		25.339	32	30	31
98.	Balkanika d.o.o. Čelebići		2.970	10.545	23	20	22
99.	PALETA PLUS d.o.o. Busovača	6.420		22.431	44	43	43
100.	IDEX GROUP d.o.o. Busovača	3.240		22.951	50	50	50
101.	Ukupno	1.745.943	525.565	15.560.791	11.213	9.334	9.841

Izvor: FZZZ i PU FBiH

REFERENCE

- Budžet Federacije Bosne i Hercegovine za 2020. godinu („Službene novine Federacije BiH“, broj 99/19 i 28/20)
- Uredba o interventnim mjerama za podršku ugroženim sektorima privrede FBiH u okolnostima pandemije Covid-19 („Službene novine Federacije BiH“, broj 74/20)
- Ustav Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 1/94)
- Zakon o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave („Službene novine Federacije BiH“, broj 19/03, 38/05, 2/06, 8/06, 61/06, 59/09 i 48/11)
- Zakon o izvršavanju Budžeta FBiH za 2020. godinu („Službene novine Federacije BiH“, broj 99/19 i 28/20)
- Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj 35/05)
- Zakon o Vladi Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj 1/94, 8/95, 58/02, 19/03, 2/06 i 8/06)